

สมรรถนะทางการพยาบาลของพยาบาลเด็กแนวใหม่หลังโควิด-19

Nursing Competency of New Pediatric Nurses in the Post-COVID-19

ยอชวัญ ชื่นบาน*

Yodkhwan Cheunbun*

โรงพยาบาลมงกุฎวัฒนะ กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10210

Mongkutwattana Hospital Bangkok, Thailand 10210

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลเด็กแนวใหม่หลังโควิด-19 ประกอบด้วยสมรรถนะพยาบาลเด็กในยุคการเปลี่ยนแปลง การพยาบาลเด็กผู้ป่วยโควิด-19 การพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลเด็กในอนาคตสมรรถนะที่จำเป็นของพยาบาลเด็กยุคโควิด-19 โควิด-19 โรคระบาดที่ถือเป็นความท้าทายครั้งใหญ่ ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนในทุกด้าน ทุกภาคส่วนของสังคมจึงช่วยกันแสวงหาการรับมือและแก้ปัญหา ซึ่งต่างก็เห็นตรงกันว่าควรมีการเรียนรู้และมองไปข้างหน้า (Post COVID-19) พร้อมกับหาโอกาสในวิกฤติเพื่อให้ชีวิตปกติกลับมาและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในช่วงการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยพบว่า ผู้ป่วยเด็กอายุน้อยกว่า 10 ปีมีการติดเชื้อร้อยละ 2.71 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมดและอายุน้อยที่สุดที่ติดเชื้อคือ 1 เดือน โควิด-19 จึงส่งผลกระทบต่อด้านสาธารณสุขในส่วนของผู้ให้บริการบุคลากรทางการแพทย์มีภาระงานเพิ่มขึ้นพร้อมๆ กับการขาดแคลนกำลังคน ในส่วนพยาบาลเด็กจึงต้องสามารถศึกษาหรือสืบค้นแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยเด็กติดเชื้อ COVID-19 รวมถึงเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อที่ถูกต้องได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หากพยาบาลเด็กมีความรู้ความสามารถและพร้อมที่จะปฏิบัติงานจะช่วยให้มีความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยเด็กมากขึ้น และสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือผู้ป่วยเด็กได้ทันเหตุการณ์ ดังนั้นพยาบาลเด็กทุกคนจึงต้องมีความรู้ความสามารถที่เพียงพอ สามารถปรับตัวและเรียนรู้วิธีการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่กระจายเชื้อที่ถูกต้อง สรุปได้ว่าสมรรถนะพยาบาลเด็กแนวใหม่เป็นความท้าทายที่จะทำให้ผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กสามารถจัดการกับโรคโควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองเด็กที่ห่วงใยลูกหลานในยามที่ครอบครัวต้องเผชิญโรคนี้

คำสำคัญ : สมรรถนะพยาบาล, พยาบาลเด็กแนวใหม่ โควิด 19

Abstract

This academic article aims to present knowledge about new pediatric nursing competencies after COVID-19, consisting of pediatric nursing competencies in the transition era. Pediatric Nursing for COVID-19 Patients Development of competency of future pediatric nurses Necessary competencies of pediatric nurses in the COVID-19 era The COVID-19 pandemic is a big challenge. Thailand has been affected by COVID-19. Which affects people's lives in all aspects All sectors of society therefore help each other to seek coping and solving problems. They all agreed that they should learn and look ahead (Post COVID-19) and find opportunities in the crisis to restore normal life and improve their well-being. During the outbreak of COVID-19 in Thailand found Pediatric patients under 10 years of age were infected by 2.71% of all cases and the youngest infected was 1

Corresponding Author : *Email : kajieaw44@gmail.com

วันที่รับ (received) 23 ก.พ. 2566 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 3 มิ.ย. 2566 วันที่ตอบรับ (accepted) 9 มิ.ย. 2566

ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2566
Vol. 24 No.2 May - August 2023

month. The workload increases simultaneously with manpower shortages As for pediatric nurses, they must be able to study or search for guidelines on nursing care for pediatric patients infected with COVID-19, as well as to prevent the spread of infection properly and efficiently. If pediatric nurses are knowledgeable and ready to work, it will help to have more confidence in taking care of pediatric patients. and able to face various situations Make decisions to solve problems and help young patients in a timely manner. Therefore, all child nurses must have sufficient knowledge and competence. Be able to adapt and learn the correct methods of infection prevention and spread. In conclusion, it can be concluded that the new pediatric nursing competency is a challenge that will enable child caregivers to manage COVID-19 effectively and gain acceptance from parents or guardians who care for their children in times of need. Families have to face this disease.

Keywords : Nurse Competency, New Pediatric Nurse, COVID-19

บทนำ

โรคโควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่เรียกว่า SARS-CoV-2 ทราบเกี่ยวกับไวรัสตัวใหม่นี้เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2019 หลังจากรายงานกลุ่มผู้ป่วยโรคปอดบวมจากเชื้อไวรัสในเมืองอู่ฮั่น สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดชื่อของโรคไวรัสดังกล่าวคือเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Corona Virus Disease 2019) นับเป็นโรคที่มีการแพร่กระจายที่รวดเร็ว¹ โดยพบมีการติดเชื้อหรือสงสัยว่าเป็น COVID-19 ในประเทศจีนพบว่า มีตั้งแต่อายุ 1 วันจนถึง 18 ปี (อายุเฉลี่ย 7 ปี)² มีตั้งแต่ระยะที่ไม่มีอาการแต่ตรวจพบเชื้อไวรัสไปจนถึงเด็กกลุ่มที่มีการติดเชื้ออยู่ในระดับรุนแรงจนถึงขั้นวิกฤต ซึ่งเด็กที่มีการติดเชื้อระดับรุนแรงถึงขั้นวิกฤตมี 5.9% ของเด็กทั้งหมดสำหรับประเทศไทยพบว่าผู้ป่วยเด็กอายุ น้อยกว่า 10 ปี ที่ติดเชื้อร้อยละ 2.71 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด และอายุน้อยที่สุดที่ติดเชื้อคือ 1 เดือน โดยกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะมีอาการรุนแรงในเด็ก ได้แก่ ทารกและเด็กเล็กอายุน้อยกว่า 5 ปี³ โรคโควิด 19 สายพันธุ์โอไมครอนในประเทศไทยพบการระบาดครั้งแรกในช่วงเดือนมกราคม 2565 จนถึงปัจจุบันจากข้อมูลของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีจำนวนผู้ป่วยเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี ตั้งแต่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2564-30 เมษายน พ.ศ. 2565 สูงถึง 349,979 ราย คิดเป็นร้อยละ 17 ของผู้ติดเชื้อในทุกกลุ่มอายุ⁴ ยังพบผลกระทบด้านสาธารณสุขในส่วนของผู้ให้บริการบุคลากรทางการแพทย์ มีภาระงานเพิ่มขึ้นพร้อมๆ กับการขาดแคลนกำลังคน ในขณะที่ผู้รับบริการก็ได้รับผลกระทบจากรูปแบบและวิธีการให้บริการแบบใหม่ที่ปฏิบัติ

ตามนโยบายเพื่อการป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19⁵ การพัฒนาด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพตอบสนองความต้องการกำลังคนของการพัฒนาประเทศจึงมีความสำคัญ ด้วยเพราะเทคโนโลยีที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบให้โลกการทำงานในอนาคตกำลังเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันต้องเพิ่มเติมหรือตามให้ทันในเกือบทุกงาน ทุกอาชีพ ซึ่งจะต้องเพิ่มทักษะใหม่หรือปรับปรุงทักษะเดิมเพื่อที่จะต้องใช้ประกอบการทำงาน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่พยาบาลต้องทราบและนำไปประยุกต์ใช้ในการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะผู้ป่วยเด็กซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด การดูแลเด็กติดเชื้อ COVID-19 ถือได้ว่าเป็นประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากเด็กไม่สามารถดูแลตนเองได้อย่างเต็มที่โดยเฉพาะเด็กเล็ก⁶

สมรรถนะพยาบาลเด็กในยุคการเปลี่ยนแปลง

เพื่อให้ทันยุคการเปลี่ยนแปลง รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2560-2579 ให้หน่วยงานที่ให้บริการด้านสุขภาพได้มีการปรับตัวและพัฒนางานบริการ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพ ลดรอยต่อในระบบบริการสุขภาพ เพิ่มการเข้าถึงบริการและเสริมสร้างความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนจากผู้ที่ใช้ทักษะในการทำงานให้เป็นผู้ใช้ความรู้ในการทำงาน เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนและสังคมได้นั้น ต้องมีพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลในยุคการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ 1) พัฒนาสมรรถนะตนเองให้เป็น smart nurse 2) พัฒนาสมรรถนะตนเองให้เป็น

knowledge worker 3) พัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) พัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสุขภาพ 5) พัฒนาสมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์และผลิตนวัตกรรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพ⁷ ในช่วงสถานการณ์โรคโควิด-19 คำว่า Reskill, Upskill และ New skill เป็นสิ่งที่หลายองค์กรให้ความสำคัญ โดยพนักงานต้องพร้อมที่จะพัฒนาทักษะเดิมที่มีอยู่ควบคู่ไปกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ คุณสมบัติสำคัญของคนทำงานในยุคหลังโควิด 19 ที่องค์กรต้องมองหาจากคนทำงานที่จะพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าได้ประกอบด้วยทักษะจำเป็น 7 ประการ คือ 1) ทักษะการปรับตัวได้และมีความยืดหยุ่น 2) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3) ทักษะการใช้ข้อมูล 4) ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ 5) ทักษะเชิงดิจิทัล 6) ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ และ 7) ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต⁸ เพื่อส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพสามารถมองหาการปฏิบัติที่ดีที่สุดทางด้านการพยาบาลเพื่อแก้ปัญหาให้แก่ผู้ป่วย การดูแลการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เท่าเทียมกันของผู้ป่วยให้ได้มากที่สุด และการมุ่งเน้นเรื่องความคุ้มค่าคุ้มประโยชน์ รวมถึงการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่ามากที่สุด ได้พบการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในการพยาบาลทารกแรกเกิดประกอบด้วยสมรรถนะ 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการประเมินสภาวะสุขภาพทารกแรกเกิด 2) ด้านการปฏิบัติการพยาบาลทารกแรกเกิด 3) ด้านการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ข้อ 4) ด้านความปลอดภัยและการบริหารความเสี่ยงจำนวน 5) ด้านการสื่อสารและการให้ข้อมูลจำนวน 6) ด้านการวางแผนจำหน่ายทารกแรกเกิดและ 7) ด้านการพิทักษ์สิทธิของทารกแรกเกิด⁹ และสมรรถนะการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต ของพยาบาลวิชาชีพ ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความรู้ความสามารถทางการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต 2) ด้านเทคนิคการปฏิบัติการพยาบาลทารกแรกเกิดวิกฤต 3) ด้านการประเมินและวางแผนการพยาบาล 4) ด้านการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร 6) ด้านทัศนคติและบุคลิกภาพ 7) ด้านนวัตกรรมและวิจัยทางการพยาบาล¹⁰

สมรรถนะพยาบาลเด็กในยุคหลังโควิด ในภาพรวมจะเห็นว่าหากพยาบาลยุคใหม่ควรมีคุณสมบัติครบถ้วนสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นแบ่งเป็น 2 ด้าน ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ จะช่วยเอื้อต่อการบริหารจัดการและส่งผลดีต่อการให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการในปัจจุบัน ภายใต้

มาตรฐานและความปลอดภัย ส่งผลให้เกิดองค์การสุขภาพที่ให้บริการที่ดีอย่างยั่งยืนต่อไป

การพยาบาลเด็กผู้ป่วยโควิด-19

เมื่อเด็กได้รับเชื้อและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลพยาบาลมีบทบาทเป็นผู้ดูแลให้ผู้ป่วยปลอดภัย รวมถึงการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ ไม่ให้ผู้ป่วยเด็กอื่นที่อยู่ในหน่วยงานของตนเองได้รับเชื้อไวรัสเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นเพื่อให้การดูแลผู้ป่วยเด็กติดเชื้อ COVID-19 ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดพยาบาลเด็กจะต้องสามารถศึกษาหรือสืบค้นแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยเด็กติดเชื้อ COVID-19 รวมถึงเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อที่ถูกต้องได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หากพยาบาลมีความรู้ความสามารถและพร้อมที่จะปฏิบัติงานจะช่วยให้พยาบาลมีความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยมากขึ้น สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือผู้ป่วยได้ทันเหตุการณ์ดังนั้นพยาบาลเด็กทุกคนจะต้องมีความรู้ความสามารถที่เพียงพอ เรียนรู้วิธีการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่กระจายเชื้อที่ถูกต้อง การปรับเปลี่ยนวิธีการดูแลเพื่อให้ทันต่อการแพร่ระบาดของโรคทั้งผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และผู้ป่วยทั่วไป ซึ่งเป็นความท้าทายสำคัญในการให้พยาบาลยุคโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตั้งแต่การคัดกรองผู้ป่วย การสอบสวนการระบาดของโรค การฉีดวัคซีน โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตลอดจนการดูแลผู้ป่วยแบบแยกกักตัวที่บ้าน (home isolation) ส่งผลให้พยาบาลมีสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วยมากขึ้น และพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น¹¹ การบริหารจัดการทางการพยาบาลในสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ให้สำเร็จบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การจัดอัตรากำลังและความพร้อมของบุคลากร 2) การจัดการสถานที่และอุปกรณ์การแพทย์ที่ใช้ในการให้บริการ 3) การนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และ 4) การจัดสรรสิ่งตอบแทนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ¹²

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของการพยาบาลเด็กตาม COVID Model เพื่อให้พร้อมสำหรับการรับมือกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ รายละเอียดดังนี้¹³

C : collaboration การสร้างความร่วมมือในการดูแลผู้ป่วยระหว่างทีมสุขภาพ และครอบครัวของผู้ป่วยเด็ก เพื่อให้การดูแลครอบคลุมปัญหาของผู้ป่วยในทุกๆ ด้านและ

มีประสิทธิภาพ โดยการนำรูปแบบการดูแลที่เน้นผู้ป่วยและครอบครัวเป็นศูนย์กลาง (patient-and family-centered care: PFCC) มาใช้ในการดูแลผู้ป่วย

O : opened and learner's mindset การเปิดใจเรียนรู้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการทำงานของตนเอง

V : vital in nursing process ยึดตามแนวปฏิบัติ การพยาบาลผู้ป่วยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อและความปลอดภัยของตัวผู้ป่วยเด็ก ครอบครัวและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

I : information technology literacy มีความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนำมาปรับใช้หรือพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเด็ก เป็นความท้าทายของการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล ในการเลือกหรือใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับผู้ป่วยวิกฤต แต่ละรายและเพิ่มคุณภาพการบริการ

D : design tailor made nursing process การออกแบบกระบวนการพยาบาลตามความเหมาะสมกับผู้ป่วยเด็กแต่ละราย ทั้งในเรื่องของการประเมินสภาพผู้ป่วย การวินิจฉัยการพยาบาล การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาล รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและวางแผนการพยาบาลได้ครอบคลุม

อีกหนึ่งแนวทางเพื่อให้ผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กสามารถจัดการกับโรคโควิด 19 ได้อย่างปลอดภัย โดยประยุกต์ใช้แนวทางการดูแลผู้ป่วยเด็กต่อเนื่องด้วยหลัก D-METHOD มีดังนี้ D = Diagnosis, M = Medicine, E = Environment, T = Treatment, H = Health, O = Outpatient referral และ D = Diet เพื่อป้องกันการกลับเป็นซ้ำของโรค ภายใต้การรักษามาตรฐานการพยาบาล (Nursing Standards) ตามที่สภาการพยาบาลประกาศกำหนด¹⁴

การพยาบาลเด็กผู้ป่วยโควิด-19 นอกเหนือจากแนวปฏิบัติทางการพยาบาลพื้นฐานนั้น หลังยุคโควิดพยาบาลจำเป็นต้องเพิ่มการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ การกลับเป็นซ้ำของโรค โดยการทำงานร่วมมือกับวิชาชีพอื่น และสามารถประยุกต์ใช้อุปกรณ์ที่ขาดแคลนเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินได้

การพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลเด็กในอนาคต

การพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลเด็กในอนาคตมีความสำคัญเนื่องจากสภาวะการดูแลและการให้บริการทางการแพทย์กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นี่เป็นเหตุผลที่พยาบาลเด็กต้องพัฒนาสมรรถนะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและทักษะที่เกิดขึ้นในอนาคต องค์ประกอบที่อาจพัฒนาขึ้นในสมรรถนะของพยาบาลเด็กในอนาคต มีดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์จะมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในโลกหลัง COVID-19 ดังนั้น การคิดเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่วิกฤตและร้ายแรงจึงจำเป็นอย่างมากในยุคนี้ ตลอดจนการคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานด้วยการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และสามารถแยกแยะงานภายในได้ ดังเช่น ในสถานการณ์การแพร่ระบาดและการจัดตั้งโรงพยาบาลสนามต่าง ๆ การใช้สมรรถนะ

นี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากในบางครั้งปัญหาในการทำงานจะมีความซับซ้อน ซึ่งเกิดจากสภาวะการณ์เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปมากกว่าในยุคสมัยก่อน¹⁵

2. ความรู้ด้านสุขภาพดิจิทัล (Digital literacy) การระบาดใหญ่ได้เร่งการใช้เทคโนโลยีด้านสุขภาพดิจิทัลในการดูแลเด็ก พยาบาลเด็กควรมีความเชี่ยวชาญในการใช้แพลตฟอร์ม telehealth แอปพลิเคชันสุขภาพเคลื่อนที่และอุปกรณ์ตรวจสอบระยะไกลเพื่อดูแล ดำเนินการเยี่ยมเสมือนจริง และติดตามสถานะสุขภาพของผู้ป่วยเด็ก นอกจากนี้ยังควรช่วยเหลือครอบครัวในการนำทางและเข้าถึงทรัพยากรด้านสุขภาพดิจิทัล

3. การประเมินและการจัดการ COVID แบบระยะยาว : พยาบาลเด็กต้องมีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวของ COVID-19 ในเด็กและวัยรุ่น ซึ่งโดยทั่วไปเรียกว่า COVID แบบยาวหรือผลที่ตามมาภายหลังเฉียบพลันของการติดเชื้อ SARS-CoV-2 ควรมีทักษะในการประเมินและจัดการอาการที่เกี่ยวข้องกับโควิดระยะยาว ร่วมมือกับทีมสหวิชาชีพเพื่อพัฒนาแผนการรักษาที่เหมาะสม และให้การสนับสนุนเด็กและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบ

4. ความเสมอภาคด้านสุขภาพและปัจจัยทางสังคมที่กำหนดสุขภาพ : การระบาดใหญ่ได้เน้นย้ำถึงความไม่เสมอภาคทางสุขภาพที่มีอยู่และผลกระทบของปัจจัยทางสังคมที่กำหนดสุขภาพต่อประชากรกลุ่มเสี่ยง พยาบาลกุมารเวชศาสตร์ควรมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับหลัก

การและกลยุทธ์ด้านความเท่าเทียมทางสุขภาพเพื่อจัดการกับความไม่เสมอภาคทางสุขภาพ พวกเขาควรสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรด้านการรักษาพยาบาลอย่างเท่าเทียมกันระบุตัวกำหนดสุขภาพทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและครอบครัว และร่วมมือกับทีมงานมืออาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคด้านสุขภาพ

5. การเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ: การระบาดใหญ่ของโควิด-19 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเตรียมพร้อมและการตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉินด้านสาธารณสุข พยาบาลเด็กควรทำความเข้าใจกับแผนการจัดการภัยพิบัติ เข้าร่วมการฝึกซ้อมและเตรียมพร้อมที่จะให้การดูแลในช่วงวิกฤต พวกเขาควรมีความรู้เกี่ยวกับความต้องการเฉพาะของเด็กในระหว่างเหตุฉุกเฉินและทำงานร่วมกับทีมรับมือเหตุฉุกเฉิน

สมรรถนะที่จำเป็นของพยาบาลเด็กยุคโควิด-19

สมรรถนะที่จำเป็นด้านการพยาบาล ผู้ป่วยโรคโควิด-19 ที่มีแนวโน้มพบบ่อย ได้แก่ 1) ด้านการคัดกรองผู้ป่วย 2) ด้านการป้องกัน ควบคุม และการเฝ้าระวัง การติดเชื้อ 3) ด้านความปลอดภัยและความมั่นคง 4) ด้านการพยาบาลผู้ป่วยและครอบครัว 5) สมรรถนะด้านการสื่อสารและการประสานงาน 6) การบริหารจัดการและการทำงานเป็นทีม 7) ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ และ 8) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ¹⁶

ในต่างประเทศมีการกล่าวถึง สมรรถนะหลักของพยาบาลที่จำเป็นที่ต้องพัฒนา ดังนี้ 1. ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ 1) การปฏิบัติงานในหน่วยบริการที่สำคัญ 2) ภัยพิบัติโรคติดต่ออุบัติใหม่ เช่น การป้องกันโรคติดต่อ การป้องกัน การแพร่กระจายเชื้อ 3) การใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยี 4) การดูแลรักษา 5) ความรู้และทักษะด้านการวิจัย 2. ความรู้และทักษะข้ามสายงาน (transversal soft skills) ได้แก่ 1) จริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพ 2) การจัดการ ความเครียด การเผชิญปัญหา และการจัดการอารมณ์ 3) การป้องกันการติดเชื้อและการดูแลตนเอง 4) การสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน วิชาชีพอื่น ๆ และผู้ป่วย 5) การทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ และภาวะผู้นำ 6) การให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน และ 7) อื่นๆ เช่น การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน¹⁷ สมรรถนะหลักที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลภัยพิบัติในการต่อสู้กับโควิด 19 ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ดังนี้ 1) การวางแผน

2) ทรัพยากร 3) การประเมินสภาพผู้ป่วยเพื่อการจัดการรักษาพยาบาล (triaging) 4) การสื่อสาร

5) ประเด็นด้านจริยธรรม 6) การจัดการทรัพยากร 7) การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ 8) การซ่อมแผนเผชิญเหตุและ 9) การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย 18 สำนวนสมรรถนะหลักด้านการพยาบาลผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-19 ในภาวะฉุกเฉินและระบอบองค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะการพยาบาลโรคโควิด-19 ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมรับภาวะฉุกเฉิน จำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถในการป้องกันโรค 2) ความสามารถในการเตรียมพร้อมในกรณีฉุกเฉิน และ 3) ความสามารถในการกู้ภัยฉุกเฉิน¹⁹ ศึกษาประสบการณ์การบริหารจัดการของพยาบาลแนวหน้าในช่วงการระบาดของโควิด-19 พบว่า สมรรถนะหลักที่พยาบาลต้องมีในการตอบสนองต่อวิกฤตและในบทบาทพยาบาล ได้แก่ 1) การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง 2) การตัดสินใจ 3) การจัดการความไม่แน่นอน 4) การจัดการตนเองด้านอารมณ์ 5) การดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และ 6) การทำงานเป็นทีมความร่วมมือ²⁰ พบรูปแบบการพัฒนาพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตที่ตอบสนองต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นสำหรับความสามารถในการดูแลผู้ป่วยหนักในสถานการณ์ที่เร่งด่วนโดยการสำรวจความต้องการ ในการพัฒนาสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-19 พบว่า สมรรถนะการพยาบาลโรคโควิด-19 ที่พยาบาลระบุว่ามีค่าจำเป็นที่ต้องพัฒนาในเร่งด่วน ได้แก่ 1) การใช้อุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคลอย่างเหมาะสมในหอผู้ป่วยหนัก 2) การใช้อุปกรณ์ที่เฉพาะเจาะจงทางการแพทย์ 3) การใช้เครื่องช่วยหายใจ และ 4) การใช้ยากลุ่มที่มีผลต่อหลอดเลือด (vasoactive agents)²¹

สรุปได้ว่าสมรรถนะที่จำเป็นของพยาบาลเด็กยุคโควิด-19 แบ่งเป็น 3 ด้าน 1. ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ต้องปรับเปลี่ยนตามสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตัวเองตลอดเวลา 2. ด้านความรู้และทักษะข้ามสายงาน (transversal soft skills) ต้องปรับตัวให้ทำงานร่วมกับวิชาชีพอื่นได้และสามารถเลือกใช้ประโยชน์หรือขอความช่วยเหลือจากบุคลากรในหน่วยงานที่ตนเองต้องทำงานร่วมกัน 3. ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆ ต้องปรับตัวยอมรับกับเทคโนโลยีใหม่ๆ เสมอ เช่น การใช้ประโยชน์จากเครื่องมือสื่อสาร หรือ แอปพลิเคชันใหม่ๆ ที่ช่วยลดขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อนกัน

บทสรุป

นอกจากสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพทั่วไป ประกอบด้วย 8 สมรรถนะ คือ 1. ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย 2. ด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ 3. ด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ 4. ด้านภาวะผู้นำ การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพ 5. ด้านวิชาการและการวิจัย 6. ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 7. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 8. ด้านสังคม 22 จากสถานการณ์เกิดการระบาดโรคโควิด-19 นั้น ในการพยาบาล พยาบาลเด็กจำเป็นต้องมีสมรรถนะนอกเหนือจากเดิมเพิ่มขึ้น ดังนี้ สมรรถนะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) ของพยาบาลเด็กเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์จะมีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกหลัง COVID-19 เนื่องจากสถานบริการระบบสาธารณสุขต้องเผชิญกับปัญหาและความท้าทายอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การคิดเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่วิกฤตและร้ายแรงจึงจำเป็นอย่างมากในยุคนี้ตลอดจนการคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานด้วยการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และสามารถแยกแยะงานภายในได้ ดังเช่นในสถานการณ์การแพร่ระบาดและการจัดตั้งโรงพยาบาลสนามต่าง ๆ การใช้สมรรถนะนี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากในบางครั้งปัญหาในการทำงานจะมีความซับซ้อนซึ่งเกิดจากสภาวะการณ์เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปมากกว่าในยุคสมัยก่อน และสมรรถนะแห่งความฉลาดรู้ทางดิจิทัล (Digital literacy) เป็นสมรรถนะที่อธิบายถึงความสามารถในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์เพื่อสร้างประเมินและแบ่งปันข้อมูลดิจิทัลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่สูงสุด รวมถึงสมรรถนะแห่งความฉลาดรู้ทางข้อมูล (Information literacy) เป็นความสามารถในการอ่านข้อมูลเชิงสารสนเทศทำความเข้าใจความหมายของข้อมูล การทำงานกับข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำข้อมูลเชิงสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในองค์กรสุขภาพ ให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเข้าใจถึงระบบการทำงานที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปเพราะเชื้อโควิด-19 และนำสมรรถนะนี้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในสถานการณ์อื่นๆ ได้เช่นกัน

References

1. Sabeerabi B, Vemula S, Vadde R, Nagaraju GP. COVID-2019: Where is the treatment? .World Journal of Clinical Oncology. 2021; 12 (5) : 309-22.
2. Dong et al. (Dong Y, Mo X, Hu Y, Qi X, Jiang F, Jiang Z, et al. Epidemiological characteristics of pediatric patients with 2019 coronavirus disease in China. Pediatrics. 2020 ; doi:10.1542/peds.2020-0702
3. Manmana S., Iamsirithaworn S., Uttayamakul S., Coronavirus Disease-19 (COVID-19). Journal of Bamrasnaradura Infectious Diseases Institute. 2022; 14(2) : 124-33. (in Thai)
4. Department of Disease Control. Ministry of Public Health. Daily COVID-19 report, Nonthaburi, Thailand. 2022. (in Thai)
5. Pensirina N., Burnout Syndrome among Health Personnel during Pandemic of Covid-19. Journal of Council of Community Public Health. 2021; 3(3): 1-16.
6. Bröder J, Okan O, Bauer U, Bruland D, Schlupp S, Bollweg TM, et al. Health literacy in childhood and youth: A systematic review of definitions and models. BMC Public Health. 2017; 17(1) : 361.
7. Akkadechanunt T. Nurses' Competency and Public Healthcare Innovations in Thailand 4.0 Era. Journal of Thailand Nursing and Midwifery Council. 2019; 34(1): 5-13. (in Thai)
8. Kalyanamitra K. Skill essential for the future work performance in the post covid-19 era. Journal of MCU Buddhapanaya Review. 2021; 6 (3): 163-76. (in Thai)

9. Fongchamnan S. The Development of Competencies of Newborn Professional Nurses at a Tertiary Level Hospital in Medical Service Department under Bangkok Metropolitan Administration. Bangkok : Christian Univerdity of Thailand; 2015. (in Thai)
10. Watcharaach J, Meelai W, Pitaksil A., Kampang P. Competency incritical neonatal care of professional nurses, Health Service Provider Board Office 6. Ministry of Public Health. Journal of Health Science Research. 2017 ; 11(1) : 99-109. (in Thai)
11. Utthiya P., Sereewichayasawad N. Roles of Nurses in Home Health Care Unit in the COVID 2019 Pandemic Situation. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2022 ; 23 (2) : 25-32. (in Thai)
12. Oumtanee A., Pornmesri A., Chintapanyakun T., Raimaturapong J. Nursing Management during the COVID-19 Pandemic at Samutprakarn Hospital. Journal of The Royal Thai Army Nurses, 24(1) : 249-58. (in Thai)
13. Kuewong G. The COVID-19: Nursing practice for pediatric patients. Journal of Nursing Science & Health. 2020; 43 (4) : 1-11. (in Thai)
14. Wiriyapappong W., Pungsawang N., Nurses's Roles in Caring for Child Patients with COVID-19 Undergoing Home Isolation. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2022 ; 23(3) : 8-15 (in-Thai)
15. Perathoranich C., Challenges of Education Management in the Disruptive Change Era of School Administrators. Journal of Inclusive and Innovative Education, 4(2) : 126-39. (in Thai)
16. Chukumnird S., Intaranarong K., Vongpradit S.. Registered nurses' nursing competency of patients with COVID-19. Journal of Nursing and Health Research . 2022 ; 23(2) : 71-86. (in Thai)
17. Peiró, T., Lorente, L. & Vera, M. (2020). The COVID-19 crisis: skills that are paramount to build into nursing programs for future global health crisis. International Journal of Environmental Research and Public Health, 17(18), 6532. doi:10.3390/ijerph17186532
18. Karnjuš, I., Prosen, M. & Ličen, S. (2021). Nurses' core disaster-response competencies for combating COVID-19 -a cross-sectional study. PloS One, 16(6), 1-3. doi:10.1371/journal.pone.0252934
19. Li, H., Dong, S., He, L., Wang, R., Long, S., He, F., ..., Feng, L. (2021). Nurses' core emergency competencies for COVID-19 in China: a cross-sectional study. International Nursing Review, 68(4), 524-32.
20. Vázquez-Calatayud, M., Regaira-Martínez, E., Rumeu-Casares, C., Paloma-Mora, B., Esain, A., & Oroviogicoechea, C. 2022. Experiences of frontline nurse managers during the COVID-19: a qualitative study. Journal of Nursing Management, 30(1), 79–89. doi:10.1111/jonm.13488
21. Lauck, S. B., Bains, V. K., Nordby, D., Iacoe, E., Forman, J., Polderman, J. & Farina, L. 2022. Responding to the COVID-19 pandemic: development of a critical care nursing surge model to meet patient needs and maximize competencies. Australian Critical Care, 35(1), 13-21. doi:10.1016/j.aucc.2021.02.009
22. Nursing and Midwifery Profession Act B.E. 2528 (1985) and amended by Nursing and Midwifery Profession Act (No. 2), 1997.